

1. नीयेना श्लोकोनुं भाषांतर करी समजवो. (कोईपणु बे) (14)

(१) उत्पत्तिस्थिति नाशानामहेतुं हेतुमीश्वरम् ।

प्रजापतिपतिं विष्णुमनन्तमपराजितम् ॥

(२) एकस्मिन् यत्र निधनं प्रापिते दुष्टकारिणि ।

बहूनां भवति श्रेयं तस्य पुण्यप्रदो बधः ॥

(३) मा जानीत वयं बाला देही देहेषु शाश्वतः ।

जरायौवनजन्माद्या धर्मा देहस्य नात्मानः ॥

(४) अत्रापि भारतं श्रेष्ठं जम्बूद्वीपे सदेज्यते ।

यतो हि कर्मभूरेषा ह्यतो न्या भोगभूमयः ॥

अथवा

1. विष्णुपुराणना पृथुयरितने विगते वार्षवो.

2. नीयेना श्लोकोनुं भाषांतर करी समजवो. (कोईपणु बे) (14)

(१) यावत्सूर्य उदेत्यस्तं यावच्च प्रतितिष्ठति ।

सर्वं तद्यौवनाश्वस्य मान्धातुः क्षेत्रमुच्यते ॥

(२) न जातु कामः कामानामुपभोगेन शाम्यति ।

हविषा कृष्णवर्त्मैव भूय एवाभिवर्धते ॥

(३) दत्तो हि वार्षिकस्सर्वो भवद्धिर्नृपतेः करः ।

यदर्थमागतास्तस्मान्नात्र स्थेयं महाधनैः ॥

(४) आन्वीक्षिकी त्रयी वार्तादण्डनीतिस्तथा परा ।

विद्या चतुष्टयं चैतद्वार्तामात्रं शृणुष्व मे ॥

अथवा

(P.T.O)

2. વિષ્ણુપુરાણનું 'યયાતિચરિતમ્' વર્ણવી અને તેમાંથી મળતો બોધ ચર્ચો.
3. વિષ્ણુપુરાણમાં નિરૂપાયેલ પ્રહ્લાદચરિતમ્ને સવિસ્તર સમજાવો. (14)

અથવા

3. વિષ્ણુપુરાણમાં નિરૂપાયેલ ગમે તે ત્રણ આખ્યાનો સક્ષિપ્તમાં વર્ણવો.
4. 'પુરાણં પञ्चलक्षणम्'ને આધારે વિષ્ણુપુરાણનું મૂલ્યાંકન કરો. (14)

અથવા

4. વિષ્ણુપુરાણ અને ભાગવતપુરાણમાં નિરૂપાયેલ કૃષ્ણની બાળલીલાઓનો પારસ્પરિક સંબંધ વર્ણવો.

5. નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો. (કોઈપણ સાત) (14)

1. દેવરાજ ઈન્દ્રે દિવ્યમાળાનું શું કર્યું ?
2. સમુદ્રમંથન પ્રસંગ કયો બોધ આપે છે?
3. જમ્બૂદ્વીપ નામનું સાર્થક્ય વર્ણવો.
4. ઈક્વાકુ વંશની ઉત્પત્તિ કઈ રીતે થઈ હતી ?
5. ચન્દ્રવંશમાં જન્મેલ પ્રમુખ રાજાઓના નામ જણાવો.
6. રાજા યયાતિને કોણે શાપ આપ્યો હતો ?
7. શ્રીકૃષ્ણે પૂતનાનો ઉધાર કઈ રીતે કર્યો હતો ?
8. ભગવાન કૃષ્ણ કેશવ શાથી કહેવાયા ?
9. શ્રી કૃષ્ણે ઈન્દ્રના ગર્વનું ખંડન કઈ રીતે કર્યું ?
10. વિષ્ણુપુરાણનું વિભાજન સમજાવો.
11. પુરાણોમાં કયા પ્રસિદ્ધ વંશોનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે?
12. 'મ' થી શરુ થતા પુરાણોના નામ આપો.

1204E153-3

Candidate's Seat No : _____

M.A. Sem.-4 Examination

510

Sanskrit (EB)

April-2025

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

प्रश्न - 1. नीचेना श्लोके सानुवाद समज्जवो. (गमे ते बे) (14)

1. प्रसिद्धमपि शब्दार्थमविज्ञातमबुद्धिभिः । पुनर्व्यक्तीकरिष्यामि वाच उच्चारणे विधिम् ॥
2. ओभावश्च विवृत्तिश्च शषसा रेफ एव च । जिह्वामूलमुपध्मा च गतिरष्टविधोष्मणः ॥
3. गीती शीघ्री शिरः कम्पी तथा लिखितपाठकः । अनर्थजोऽल्पकण्ठश्च षडेते पाठकाधमाः ॥
4. अचोऽस्पृष्टा यणस्त्वीषन्नेमस्पृष्टाः शलः स्मृताः । शेषाः स्पृष्टा हलः प्रोक्ता निबोधानुप्रदानतः ॥

प्रश्न - 2. शिक्षाशास्त्रनो परियय आपी पाणिनीय शिक्षानुं वेदांगत्व सिद्ध करो. (14)

अथवा

पाणिनीय शिक्षा अनुसार वार्षोऽर्यारणु प्रक्रिया समज्जवी वार्षोनां पांय प्रकार समज्जवो.

प्रश्न - 3. पाणिनीय शिक्षा अनुसार स्थान अने प्रयत्ननां आधारे करवामां आवेल वार्ष विभाग विशे विस्तार पूर्वक लभो. (14)

अथवा

छ वेदांगोनो परियय आपी पाणिनीय-शिक्षामां वार्षवेल पाणिनीनो मडिमा लभो.

प्रश्न - 4. टूंकनोधलभो. (कोठपणु बे) (14)

1. विसर्गनी आठ गतिओ
2. वेदोमां उस्तसंयावन
3. आभ्यंतर तथा बाह्यप्रयत्न
4. पाणिनीपरियय

(P.T.O)

પ્રશ્ન – 5. નીચેના પ્રશ્નના એકવાક્યમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ સાત)

(14)

1. શિક્ષા વેદાંગનો મુખ્ય વિષય શું છે?
2. વેદ પુરુષની મુખેન્દ્રિય કોણ છે?
3. 'સ્વર' પ્રકારનાં વર્ણો કેટલા છે?
4. 'ઓ'કારનું ઉચ્ચારણ ક્યાંથી થાય છે?
5. શંભુ મતે વર્ણોની સંખ્યા કેટલી છે?
6. ઘોષ વર્ણો કેવા હોય છે?
7. વેદાંગ કેટલા છે?
8. વિસર્ગની કેટલી ગતિ છે?
9. પાણિનીય-શિક્ષામાં વર્ણ વિભાગ કેટલા પ્રકારે કરેલ છે?
10. 'અગ્નિ: ' તે વેદ શબ્દ કયા સ્વર નું ઉચ્ચારણ છે?

1204E153-5

M.A. Sem.-4 Examination

510

Sanskrit (EC)

April-2025

Candidate's Seat No : _____

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

प्रश्न -1. सानुवाह समझवो. (गमे ते बे)

14

1. विश्वो हि स्थूलभुङ्गित्यं, तैजसः प्रविविक्तभुक्।
आनन्दभुक् तथा प्राज्ञस्त्रिधा भोगं निबोधत ॥
2. विकल्पो विनिवर्तत कल्पितो यदि केनचित् ।
उपदेशादयं वादो ज्ञाते द्वैतं न विद्यते ॥
3. अपूर्व स्थानिधर्मो हि यथा स्वर्गनिवासिनाम् ।
तानयं प्रेक्षते गत्वा यथैवेह सुशिक्षिताः ॥
4. चित्तकाला हि येऽन्तस्तु द्वयकालाश्च ये बहिः।
कल्पिता एव ते सर्वे विशेषो नान्यहेतुकः ॥

प्रश्न-2. अद्वैतप्रकरण नां तत्त्वज्ञान विशे विस्तृत चर्चा करो.

14

अथवा

गौडपादाचार्यना मते जगतनुं मिथ्यात्व चर्चो.

प्रश्न-3. गौडपादाचार्ये वर्षावेल प्रणवोपासना समझवो .

14

अथवा

गौडपादकारिकानां चार प्रकरणो वच्येनो आंतर संबंध स्पष्ट करो.

प्रश्न-4. द्वैकनोध लपो. (गमे ते बे)

14

1. आचार्य गौडपादनुं ज्वन
2. प्रणवोपासना
3. गौडपादाचार्य अने माथावाह
4. चतुष्पाह आत्मा

પ્રશ્ન-5. ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે સાત)

14

1. આત્માનો દ્વિતીય પાદ કયો છે ?
2. ઐકારની માત્રા કેટલી છે ? કઈ કઈ ?
3. બહિઃ પ્રજ્ઞ કોણ છે ?
4. ગૌડપાદાચાર્યે પ્રકૃતિનાં કેટલાં પ્રકાર દર્શાવ્યા છે ? કયા કયા ?
5. માણુક્યકારિકાના પ્રકરણ કેટલા છે ? નામ આપો.
6. વૈતથ્ય-પ્રકરણ નો કેન્દ્રવર્તી વિચાર શેના આધારિત છે ?
7. ગૌડપાદાચાર્ય અનુસાર પરબ્રહ્મ કોણ છે ?
8. સસાંહગમ્ અને ઇકોનવિંશતિઃ લક્ષણો કોના છે ?
9. અલાતચક્રમ્ શબ્દનો અર્થ આપો.

1204E153-7

Candidate's Seat No : _____

M.A. Sem.-4 Examination

510

Sanskrit (ED)

Time : 2-30 Hours]

April-2025

[Max. Marks : 70

१. सानुवाट श्लोक समञ्जसो. (कोई पाणु भे)

14

मा निषाद ! प्रतिष्ठां त्वमगमः शाश्वतीः समाः ।
यत्कौचमिथुनादेकमवधीः काममोहितम् ॥

'यदेतद्वाङ् मयं विश्वमर्थमूर्त्या विवर्त्तते ।
सोऽस्मि काव्यपुमानम्ब पादौ वन्देय तावकौ ॥

या दुग्धाऽपि न दुग्धेव कविदोग्धृभिरन्वहम् ।
हृदि नः सन्निधत्तां सा सूक्तिधेनुः सरस्वती ॥

आर्द्रार्द्रचन्दनकुचार्पितसूत्रहारः सीमन्तचुम्बिसिचयः स्फुटबाहुमूलः ।
दूर्वाप्रकाण्डरुचिरास्वगुरुरूपभोगाद् गौडाङ्गनासु चिरमेष चकास्तु वेषः ॥'

2. असंढर्भ प्रसंग व्याख्या करो. (कोई पाणु भे)

14

(1) शब्दार्थो ते शरीरं, संस्कृतं मुखं, प्राकृतं बाहुः, जघनमपभ्रंशः, पैशाचं पादौ, उरो मिश्रम् । समः प्रसन्नो मधुर उदार ओजस्वी चासि । उक्तिचणं ते वचो, रस आत्मा, रोमाणि छन्दांसि, प्रश्नोत्तरप्रवहिलकादिकं च वाक्केलिः, अनुप्रा- सोपमादयश्च त्वामलंकुर्वन्ति ।

(2) एवं गुरुभ्यो गिरः पुण्याः पुराणीः शृणुमः स्म, यत्किल धिषणं शिष्याः कथाप्रसङ्गे पप्रच्छुः, कीदृशः पुनरसौ सारस्वतेयः काव्यपुरुषो वो गुरुः ? इतिः स तान् बृहताम्पतिरूचे । पुरा पुत्रीयन्ती सरस्वती तुषारगिरौ तपस्यामास । प्रीतेन मनसा तां विरिञ्चः प्रोवाच - 'पुत्रं ते सृजामि ।' अथैषा काव्यपुरुषं सुषुवे । सोऽभ्युत्थाय सपादोपग्रहं छन्दस्वतीं वाचमुदचीचरत्-

(3) "इदमभिधीयते" इति यायावरीयः । पूर्वे हि विद्वांसः सहस्रशाखं साङ्गं वेदमवगाह्य, शास्त्राणि चावबुध्य, देशान्तराणि द्वीपान्तराणि च परिभ्रम्य, वानर्थानुपलभ्य प्रणीतवन्तस्तेषां देशकालान्तरवशेन अन्यथात्वेपि तथात्वेनो- पनिबन्धो यः स कविसमयः ।

(4) स च त्रिधा स्वर्ग्यो, भौमः, पातालीयश्च । स्वर्ग्यपातालीययोर्भौमः प्रधानः । स हि महाविषयकः । स च चतुर्द्धा जातिद्रव्यगुणक्रियारूपार्थतया । तेऽपि प्रत्येकं त्रिधा असतो निबन्धनात्, सतोप्यनिबन्धनात्, नियमतश्च ।

3. राजशेभर प्रमाणे काव्यपुरुषोत्पत्ति विशेष विस्तार यथा करो.
(अथवा)

14

3. काव्यमीमांसाकार राजशेभरना जवन, समय, अने कवन विस्तृत यथा करो.

4. कविसमय अर्थात् शुं? कविसमयना प्रकारो ज्ञायावी तेनुं विस्तारपूर्वकं वर्णन करो.
(अथवा)

14

1

(P.T.O)

4. ટૂંકનોંધ લખો.

- 1) પ્રવૃત્તિ, વૃત્તિ, અને રીતિ ના લક્ષણ & પ્રકાર.
- 2) જાતિગત કવિસમય.

5 ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈ પણ સાત)

14

- 1) કવિસમય નું લક્ષણ આપો.
- 2) કાવ્યપુરુષના આત્મા તરીકે સ્થિત તત્ત્વ કયું છે?
- 3) મહામુનિ: ઉશના: કોણ છે?
- 4) કવૃ વર્ણને અર્થાત્ શું?
- 5) પ્રવૃત્તિ નું લક્ષણ આપો.
- 6) કાવ્યમીમાંસાના કેટલા અધિકરણ પ્રાપ્ત થાય છે?
- 7) કાવ્યમીમાંસાના પ્રથમ અધિકરણના તૃતીય અધ્યાયનું નામ આપો.
- 8) કાવ્યમીમાંસાના ચતુર્દશ અધ્યાયમાં શેનું વર્ણન છે?
- 9) સાહિત્યવિદ્યાવધૂના વિવાહ કોની સાથે થયા હતા?
- 10) રીતિ સંપ્રદાયના આઘ પુરસ્કર્તા કોણ છે?
- 11) કાવ્યપુરુષનું મુખ શું છે?